

Коломієць Наталія,
*к.п.н, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної
творчості Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, Україна*

Резніченко Ірина,
*к.п.н, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної
творчості Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, Україна*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Останніми десятиріччями значно підвищилися вимоги до позашкільної освіти як рівноправного інституту в загальній системі освіти, відповідно до чого постало питання щодо переосмислення стратегічних питань оновлення або реформування діяльності позашкільних навчальних закладів. При цьому головним залишається визначення, що позашкільна освіта – це спеціально організована діяльність, яка має яскраво виражену власну специфіку впливу, що дає їй певні переваги перед іншими засобами виховання. Це, передусім, добровільність участі дітей у позашкільній роботі; диференціація її за інтересами і спрямованістю на певний тип діяльності; постановка конкретних практичних завдань перед кожним вихованцем у його творчому становленні; оволодіння знаннями та уміннями за індивідуальними планами тощо.

Особливо актуальним, у цьому контексті, постає питання формування якісних педагогічних кадрів, створення умов для підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників позашкільних закладів освіти.

Питання виховання підростаючого покоління в системі позашкільної освіти досліджували видатні вчені і педагоги П. П. Блонський, А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський, К. Д. Ушинський, С. Т. Шацький та ін. Наукове обґрунтування теоретико-методичних основ позашкільної освіти, діяльності позашкільних освітніх закладів представлено в працях українських вчених О. В. Биковської, Т. І. Сущенко, Г. П. Пустовіта, В. О. Рибалки, В. В. Вербицького та ін.

Позашкільна освіта – сукупність знань, умінь та навичок, що здобувають вихованці, учні і слухачі в закладах позашкільної освіти, інших суб'єктах освітньої діяльності за програмами позашкільної освіти [1].

Відповідно до Закону України «Про позашкільну освіту»: «педагогічним працівником закладу позашкільної освіти повинна бути особа з високими моральними якостями, яка має вищу педагогічну або іншу фахову освіту, належний рівень професійної підготовки, здійснює педагогічну діяльність, забезпечує результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки в закладах позашкільної освіти» [2].

Таким чином, професійна компетентність педагога позашкільного закладу освіти передбачає:

1. Володіння формами і методами виховної роботи у дитячому колективі позашкільного закладу (методом організації гурткових занять на основі співтворчості, методом самоосвіти, диференційного навчання тощо).

2. Знання змісту, методики і організації науково-технічної, естетичної, туристично-краєзнавчої, оздоровчо-спортивної діяльності, дозвілля і відпочинку для реалізації виховних можливостей цих видів діяльності.

3. Володіння навичками організації походів, екскурсій, трудових десантів з метою емоційного розвитку особистості.

4. Володіння методами музейної педагогіки, використання її для розширення кругозору вихованців.

5. Сприяння створенню і розвитку дитячого самоуправління.

6. Забезпечення демократичних, заснованих на принципах добровільності і взаємної симпатії відносин для виховання соціально зрілої особистості.

7. Уміння виявити найсильніші і найкращі якості вихованців, дати можливість кожній дитині знайти своє місце серед товаришів.

8. Забезпечення виховної діяльності з урахуванням культурних відмінностей дітей, статевовікових та індивідуальних особливостей.

9. Вміння узгоджено діяти з батьками вихованців, сприяючи оптимізації процесу формування творчої особистості дитини (через бесіди, спеціальні проекти, консультації, вечори тощо.).

10. Вміння співпрацювати з педагогами загальноосвітніх шкіл для всебічного і гармонійного розвитку особистості дитини.

11.Вміння співпрацювати з органами місцевої влади і громадського самоврядування для виховання особистості з активною громадською позицією.

12.Вміння аналізувати реальний стан справ у творчому учнівському об'єднанні, підтримувати в дитячому колективі творчу доброзичливу атмосферу.

13.Вміння захищати гідність та інтереси вихованців, допомагати дітям, які опинилися в конфліктній ситуації або несприятливих умовах.

14.Підтримання укладу, атмосфери і традиції життя позашкільного закладу [1].

Під готовністю до роботи в позашкільному закладі освіти розуміється сукупність якостей педагога, що визначають його спрямованість на розвиток як власної педагогічної діяльності, так і діяльності всього колективу позашкільного закладу, а також його здатності виявляти актуальні проблеми освітньої та пізнавальної роботи дітей та учнівської молоді, знаходити і реалізовувати ефективні способи їх вирішення.

Особистісні якості педагога позашкільного закладу освіти повинні відповідати вимогам як носія цієї професії безвідносно до соціальних умов, суспільних формацій, освітнього закладу, навчального предмету. Це адекватність самооцінки та рівня домагань, певний оптимум тривожності, що забезпечує інтелектуальну активність педагога, цілеспрямованість, наполегливість, працьовитість, скромність, спостережливість, контактність, дотепність, ораторські здібності, артистичність натури, педагогічна тактовність. Особливо важливими є такі якості педагога, як емпатія, і потреба в соціальній взаємодії.

Таким чином, формування професійної компетентності майбутніх педагогів позашкільних закладів освіти є важливим завданням закладів вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Професійний стандарт педагога позашкільного навчального закладу // Додаток до листа НЕНЦ МОН України від 19 листопада 2015 р. № 230 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2015/01/19-11-230.pdf>

2. Стаття 21 Педагогічні працівники закладу позашкільної освіти // Закон України про позашкільну освіту (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 46, ст.393) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>

3. Стаття1 доповнена новим абзацом згідно із Законом № 2145-VIII від 05.09.2017. // Закон України про позашкільну освіту (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 46, ст.393) [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>